

גמרא בבא בתרא (ג, ב) - מידות בית המקדש

רב דניאל שטיין

א. שיטה מקובצת (ג, ב) ד"ה תלתין - ואם תאמר למה לא עשו הכותל רחב יותר כדי שיוכל לעמוד ויאריכו מדת הבית. ויש לומר דהא לא מצי עבדי דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל והכי אמרינן בזבחים בפרק קדשי הקדשים שלא היו יכולים להרחיב המזבח אי לאו דאשכחו קרא ודרוש אבל בגובה יכלו להוסיף משום דכתיב גדול וכו' אבל באורך ורוחב לא יוכלו להוסיף מהאי קרא משום דלא יוכלו לשנות הקרקע שנתקדש כבר לאולם לעשותו לצורך היכל וכן מעזרה למזבח אי לאו דאשכחו קרא אבל בגובה יכלו להוסיף מהאי קרא.

ב. גמרא סוכה (נא, ב) - מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו. במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול וכו', מאי תיקון גדול, אמר רבי אלעזר כאותה ששנינו, חלקה היתה בראשונה והקיפיה גזוזטרא, והתקינו שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה, חנו רבנן בראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ, והיו באים לידי קלות ראש, התקינו שיהו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים. ועדיין היו באין לידי קלות ראש. התקינו שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה. היכי עביד הכי, והכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל, אמר רב קרא אשכחו ודרוש, וספדה הארץ משפחות לבד משפחת בית דוד לבד ונשיהם לבד, אמרו והלא דברים קל וחומר. ומה לעתיד לבא שעוסקין בהספד ואין יצר הרע שולט בהם אמרה תורה אנשים לבד ונשים לבד, עכשיו שעוסקין בשמחה ויצר הרע שולט בהם על אחת כמה וכמה. [מהרש"א (שם) - פ"ר ש"י שלא יבואו לידי קלקול ולפי שזה התיקון לא היה צורך עבודת המקדש אלא לאפרושי מאיסורא דערוה לא הוה בכלל הכל בכתב מיד ה']].

ג. גמרא חולין (פג, ב) - כסוי הדם נוהג בארץ ובחוצה לארץ, בפני הבית ושלא בפני הבית, בחולין אבל לא במוקדשין וכו', מוקדשין מ"ט לא, אילימא משום דרבי זירא, דא"ר זירא השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה, שנאמר ושפך את דמו וכסהו בעפר, עפר לא נאמר, אלא בעפר מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה, והכא לא אפשר, היכי ליעביד, ליתב וליבטליה קמוסיף אבניו, וכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל, לא ליבטליה קא הוי חציצה.

ד. גמרא זבחים (לג, א) - כל הסמיכות שהיו שם, קורא עליהן אני תכף לסמיכה שחיטה, חוץ מזו שהיתה בשער נקנור, שאין מצורע יכול ליכנס לשם עד שמזין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו, ואי אמרת ביאה במקצת לא שמה ביאה, ליעייל ידיה ולסמוך, אמר רב יוסף הא מני, ר' יוסי ברבי יהודה היא, דאמר מרחק צפון, וליעבד פישפש אבוי ורבא דאמרי תרוייהו אהכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכת התבנית. [תוס' (שם) ד"ה וליעבד - והא דמוסיפים על העיר ועל העזרות היינו היכא דאיכא דאימיר קרא אשכחו ודרוש כי ההיא דסוכה (דף נא, ב) ומיהו קשה דהכא נמי אין לך קרא גדול מזה דניעביד פישפש לקיים מצות סמיכה דרחמנא אמר וסמך ולמאי דמסיק דסמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא ניחא וכו' והא דאמר בריש כיסוי הדם (חולין פג, ב) דכיסוי הדם אינו נוהג במוקדשין משום דלא אפשר דהיכי ליעביד לבטליה קא מוסיף אבניו וכתיב הכל בכתב אין זה חשוב כמו קרא דכיון דלא כתב בהדיא בקרא שינהוג כיסוי הדם במוקדשין].

ה. חידושי אגדות למהר"ל (ג, ב) - חד אמר בבבלי וחד אמר בשנים, מחלוקת ידוע' בחכמה ונרמז בכתוב אף ע"ג כי בב"ה ראשון היה שכינה ואורים ותומים וארון ולוחות ובמקדש שני לא היה זה מ"מ אמר גדול יהיה כבוד הבית אחרון יותר מן כבוד בית ראשון, כי הכבוד יהיה יותר בבית שני כי הקדושה העליונה אינה כ"כ עם הנבראים ולפיכך לא היה המקדש [הא'] כ"כ גדול ולא היה כ"כ בזמן כמו מקדש שני. ואין להקשות א"כ למה נחשב זה כבוד לבית שני, אין זה קשיא כי הכבוד הוא מצד הנבראים ולפיכך אמר גדול יהיה כבוד בית האחרון מן הראשון והבן זה מאוד.

ו. גמרא יומא (כא, ב) - חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני, ואלו הן: ארון וכפורת וקרובים, אש, ושכינה, ורוח הקודש, ואורים ותומים.

ז. משך חכמה (שמות יט, יג) - עוד נראה כמו שבארנו בכמה מקומות, דעל ידי מעשה גבוה לא נתקדש שום דבר, רק בהקדישו האדם.

ח. רמב"ם (בית הבחירה פרק ד הלכה א) - ובעת שבנה שלמה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות ויאשיהו המלך צוה וגנוז במקום שבנה שלמה.